

Günümüzün Sorusu: Giderler mi?

Gün Zileli

29.06.2022

Anket sonuçları AKP'nin oy desteğinin %30'un altına düştüğünü gösteriyor. Bu durumda hepimizin kafasında şu sorular dönüp duruyor: "AKP kaybedeceğini bile bile seçime gider mi?"; "Seçimi kaybederse gider mi?"

Siyasi alan genellikle kehanetleri boşluğa düşüren beklenmedik gelişmeleri içerir. Hem olumlu hem olumsuz anlamda.

AKP iktidarı aynı zamanda bir AKP rejimidir. Çok partili rejimlerde partiler ve iktidarlar, "ülke arabasını" yöneten şoförlere benzetilebilir. Şoförler değişir ama araba iyi kötü yürümeye devam eder. Fakat bizdeki gibi, iktidarla rejimin kaynaştığı durumlarda, iktidar partisinin yıkılması aynı zamanda rejimin de yıkılması anlamına gelir ki, bu, imkânsız olmasa da normal "görev değişimi"nden çok daha zor bir süreçtir.

1923'te kurulan tek parti rejimini sona erdiren, esasen 1950 seçimleri değil, 27 Mayıs darbesi olmuştur. 1950'de, tek parti rejimi "at değiştirmiş", seçimle sadece tek parti rejimini yöneten parti değişmiştir. Şu tarihin ironisine bakın ki, 1923'te kurulan tek parti rejimine son veren, "kurucu iradenin" takipçisi olduğunu ileri süren 27 Mayıs darbesi olmuştur. 27 Mayıs, getirdiği 1961 Anayasası'yla gerçek çok partili rejimi güvenceye alacak kurumları **yeni çok partili rejimin** temeline yerleştirmiştir.

Bundan sonra seçimle iktidara gelen AP'nin de, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin de bütün çabası, 27 Mayıs'la kurulan çok partili rejime son vermek olmuş, hepsi de çok partili rejimi ve 27 Mayıs Anayasası'nı sağından solundan budamalarına rağmen yeniden tek parti rejimine dönmeyi sağlayamamışlardır.

Tek parti rejimine dönüşü sağlayan, ne AP iktidarları, ne 12 Mart ne de 12 Eylül darbeleri olmuştur; yine tarihin bir ironisi olarak, 1923'teki tek parti rejimini kuran iradeyle ideolojik alanda en fazla çatışan AKP'dir bunu gerçekleştiren.

Türkiye'deki rejim, çeşitli ara aşamalardan geçmekle birlikte, 2002'den bu yana tek parti rejimiyle yönetilmektedir. Öyle ki, AKP iktidarına son vermekle, özellikle 2010'dan sonra pekiştirilen tek parti rejimine son vermek artık aynı anlama gelmektedir. Yani, eğer AKP iktidarı devrilecekse, bu, tek parti rejiminin de sona ermesi anlamına gelecektir. 1950'de olduğu gibi rejimin devam edip hükümetin değişmesi ihtimali bir hayli zayıf görünmektedir. Çünkü bugünkü AKP iktidarı, 1940'ların sonundaki CHP'den bile daha sıkı sarılmıştır tek parti rejimine. Bir de, II. Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan "çok partili rejimler" furyası da dikkate alınmalıdır. Oysa bugünün trendi, geçen haftaki yazımda da belirttiğim gibi, otoriter rejimlerin yaygınlaşmasıdır.

İşte AKP iktidarına seçim yoluyla son verme ihtimali, AKP'nin %30'un altına düşmesine rağmen bu yüzden bir hayli zor görünmektedir. Hele, 6'lı muhalefet blokunun, HDP'ye yokmuş gibi davranmaya devam etmesi halinde, bu zorluk, imkânsızlık boyutlarına bile varabilir.

Bununla birlikte, bundan birkaç hafta önce *Artıgerçek*'te çıkan "Siyasi İktidar ve İdeolojik Hegemonya" yazımda ideolojik hegemonya ile ilgili ileri sürdüğüm görüşleri iyimser bulan arkadaşlar oldu. Örneğin Nusret Ertemiz adlı arkadaşım, bana mail yoluyla gönderdiği mesajında şu eleştiriyi yapıyor:

"AKP'nin güncel ideolojik alanı kaybettiği tespitin, seni çok seviyorum, kırılmanı istemesem de, sığ!..

"Sadece; vakıfları, cemaatleri, kuran kurslarını, imam hatipleri, ilahiyatları, camileri, diyanetin etkinliğini düşünmen bile ideolojik alan kontrolünün kimde olduğunu sana söyleyecektir.

"İdeolojik mücadele, senin entelijansiyan ve takipçilerinde, lafzi, fikri, dolayısıyla sathi iken, karşı kampta hem fikri hem lafzi, ama en önemlisi, aynı zamanda hayat tarzıdır. Onları daha derinde ve varlık-yapısaldır, uyandırılmayı bekler. Sol ve bileşenleri, Fatsa Fikri Sönmez deneyimi dışında, hiçbir yer ve zamanda böyle bir yapısallık kazanamadı.

Nusret Ertemiz'in satırlarında elbette önemle dikkate alınması gereken noktalar var, ancak kendisine esas olarak katılamayacağım. "İdeolojik hegemonya" alanında, toplumun yerleşik inanç ve adetlerinin sözcüleri rolündeki kişi ve kurumların, dinsel ideolojinin rolü, yaygınlıkları ölçüsünde etkisizdir. İdeolojik hegemonya, genelde, bu yaygın ideolojinin ve sahiplerinin değil, toplumun o andaki gerçek ruhunun temsilcisi olan modern devrimci entelijansiyanın elindedir. Bu kesimin sayısı oldukça azdır, hatta, toplumdaki etkisi, dinsel ideoloji ile kıyaslandığında kısıtlıdır. Buna rağmen entelijansiya, özellikle toplumun sıkıştığı ya da büyük değişimlere yöneldiği dönemlerde toplumun o andaki ruhunu temsil eder, mızrak ucu rolü oynar. Geçmiş bütün devrimlerde ve büyük toplumsal altüst oluşlarda böyle olmuştur. İdeolojik hegemonya alanında küçük bir azınlığın temsil ettiği fikirler fırtına gibi eserek en yaygın ideolojileri bile sarsar, geleneksel tahtlarından eder.

Bugün Türkiye'de yaşanan da budur. İdeolojik hegemonya, yaygın ideoloji anlamına gelmez.

Yazının birinci bölümündeki "karamsar" tablo ile ikinci bölümündeki "iyimser" tablo çelişiyor gibi görünüyor ve gerçekten de çelişiyor. Evet ama zaten toplumsal değişim çelişik unsurların çatışmasından doğmayacak mıdır?

Anarşist Kütüphane

Gün Zileli
Günümüzün Sorusu: Giderler mi?
29.06.2022

29.06.2022 tarihinde şuradan alındı: gunzileli.net

tr.anarchistlibraries.net